

LARY

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET FÖR STRUP- OCH MUNHÅLECANCER

Fondstyrelsen

I detta nummer ger vi en presentation i ord och bild av hela fondstyrelsen.

Sidorna 4 - 5

Tobak eller Hälsa?

Two reserapporter från 11th World Conference on Tobacco or Health i Chicago.

Sidorna 18-19

Stämman i bäcken

Rapport från SLF:s kurs för tobaksinformatörer.

Sidorna 22-23

Hjärngympa!

Nytt LA KRYSS. Lycka till!

Sidan 26

*Vi tändar ett ljus. Det värmer själen.
Så fint Carl-Anton fångat detta i sin läckra akvarell.
Utanför fönstret en vintrig värld men inne i stugan är det
varmt och vänligt. Det brinner ett ljus. Julstämning!*

Nästa nummer utkommer mars 2001

- 3 Ledare: Minskade statsbidrag.
Nya medarbetare på kansliet.
Självömkan är livets fiende.
- 4 Vem är vem i Fondstyrelsen?
- 5 Till minne av Susanna Ruben.
- 6 Nya medlemmar år 2000.
Laryngföreningen i Dalarna gör
en utflykt.
- 7 Laryngföreningen i Göteborg
firar 35-års jubileum.
- 8 Rapport från förtroendeman-
nakursen.
- 10 Börja på något nytt.
- 11 Doktors spalt.
Julvisa om bakfoten.
Farväl. Birgitta Nyqvist går i
pension.
- 12 Bussfärd till Prag.
- 14 Sköna Österrike.
Kongressresa till Madrid.

- 15 Viktig konferens om huvud-
och halskirurgi.
- 16 Föreningsmöte på Öland.
- 17 Glimtar från SLF Gävleborg.
Äntligen går jag i pension,
säger Elise Lindqvist.
- 18 11th World Conference on
Tobacco or Health – två rese-
rapporter från Chicago.
- 20 Rehabiliteringsresa till Dan-
mark.
- 21 Elva år med Svenska Laryngför-
bundet.
- 22 Kurs för SLF:s tobaksinforma-
törer.
- 24 Datautbildning i Halland.
Skrivupprop för kvinnor med
funktionshinder.
- 25 Kurs i vattenaktivitet.
Rätt lösning på LA KRYSS 2.
- 26 Nytt kryssproblem.

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET

- har läns- och regionföreningar verksamma över hela landet.
- har kontakt med motsvarande förbund i andra länder.
- har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logopedier, kuratorer och dietister.
- är en av huvudmännen i Cancerfonden.
- tillhör handikappförbundens samarbetsorgan.
- finansieras genom medlemsavgifter och anslag, bl.a statliga organisationsstödet.
- har instiftat fristående Stiftelsen Laryngfonden, som bl.a. ger rehabiliteringsstöd till dem som drabbats av cancer i öron, näsa och halsområdet.
- arbetar för lika rätt till behandling, vård och rehabilitering samt för social trygghet.
- utger tidskriften LARY.
- värnar om sina medlemsgruppers intressefrågor.

Laryngförbundets Tidskrift

LARY

Årgång 27 • Nr 4 / 2000

Ansvarig utgivare Bo Persson

Redaktör Gun-Marie Larsson

Svenska Laryngförbundet
Barks väg 14, 170 73 SOLNA
tel. 08-655 83 10 / fax 08-655 46 10

Medarbetare i redaktionen
Elise Lindqvist, Ragnar Sarin
och Gunnar Schneider
Redaktionssekreterare
Birgitta Nyqvist

Svenska Laryngförbundet
Kansli

Besöks- och postadress
Barks väg 14, 170 73 SOLNA
Tel. 08-655 83 10, Fax 08-655 46 10

Texttelefon 08-655 43 20

E-post laryngforbundet@telia.com

Postgiro 85 17 54-2

Bankgiro 5703-3573

Förbundsordförande Bo Persson

Övre Hantverksgatan 20 A
831 36 ÖSTERSUND
Tel. 063-12 30 41
Mobil 070-512 51 96
E-post bo.persson.laryng@telia.com

Kassaförvaltare Gert Hall

Kastvindsvägen 2, 231 55 TRELLEBORG
Tel. 0410-489 65, fax 0410-489 59
Mobil 070-524 89 65
E-post gert.hall@trelleborg.mail.telia.com

Stiftelsen Laryngfonden

Barks väg 14, 170 73 SOLNA
Tel. 08-655 40 01
E-post laryngfonden.kansli@telia.com
Postgiro 90 02 02-3, 91 82 58-5
Bankgiro 5936-5338

Grafisk form Bertil Ankarberg
Text & Bild, Vällingby

Tryck SCR Konst- och Kvalitetstryck AB
Stockholm, 2000

Minskade statsbidrag

Under det gångna året har vi haft nöjet att utöka vår verksamhet med en ny regionförening vid namn Norra Sveriges Laryngförening Umeå, med ett 30-tal medlemmar.

Vi väntar oss mycket av densamma. Men betänk avstånden: mellan södra och norra gränsen är det c:a 70 mil.

Vår kurs- och seminarieverksamhet har pågått i sedvanlig ordning. Sammanlagt har c:a 150 medlemmar deltagit i dessa aktiviteter. Vår tobaksinformatörskurs fick ett bra mottagande.

Våra föreningar i Göteborg, Halland och Gävleborg har firat sina jubileumsår och jag finner optimismen stor för många år framåt!

Omorganisationen till ett gemensamt kansli för både Svenska Laryngförbundet och Laryngfonden träder i kraft 1 januari 2001. Våra duktiga, gedigna flickor Elise och Birgitta slutar nu sina anställningar hos oss med anledning av att de båda inträder i "senioråldern". Vi tackar dem båda för ett mycket angenämt

samarbete och ett vänligt tillmötesgående både i telefon samt vid besök på vårt kansli. Vi önskar Elise och Birgitta en givande tid som veteraner!

I deras ställe inträder nu två nya medarbetare, Lena och Sevinj. Vi hälsar dem båda varmt välkomna! Utförligare presentation i nästa nr av LARY.

Samtidigt slutar vår "hjälp gumma" Gun-Marie Larsson som har tjänstgjort både inom förbund och fond. Hon har varit oss till stor nytta, vilket vi tackar för.

Mindre trevligt är att vårt statsbidrag för om år 2001 minskar etappvis under en 5-års period. Bidraget baseras bland annat på antalet medlemmar med funktionsnedsättning. Detta påminner oss om att vi måste anstränga oss, både inom förbund och regionföreningar, så att vi blir flera medlemmar.

Slutligen får jag önska Er, alla medlemmar, anhöriga, annonsörer samt sponsorer en God Jul och ett Gott Nytt År!

Bo Persson

Nya medarbetare på kansliet

Laryngförbundets kansli har nu fått Lefterlängtd förstärkning. Den 23 oktober skrev vi anställningsavtal med två lovande medarbetare.

Lena Eliasson har tidigare arbetat i bankvärlden och kommer närmast från Skandiabanken.

Sevinj Neimatova har bland annat utbildat sig till ekonomiassistent och genomgått flera datautbildningar.

Lena och Sevinj kommer att presentera sig själva i nästa nummer av Lary.

Vi hälsar Lena och Sevinj mycket välkomna!

*Bo Zachrisson
kanslichef*

Självömkan är livets fiende

Missmodet, som är förtvivlans tjänarinna, är något okänt i naturen. Lika litet finns där självömkan som undergräver karaktären på ett mera smygande och ödesdigert sätt än de grövsta laster.

De vilda djuren faller inte till föga, de ger sig inte utan fortsätter att strida intill döden. Till och med en fjärl värjer sitt liv.

Alla levande varelser älskar livet, och om vi inte älskar det tillräckligt mycket för att göra det värt att leva, för oss själva och andra, då finns det skäl att misstänka, att det är något fel på oss.

Om vi kunde operera bort självömkan ur människolivet, skulle

det betyda ett stort steg framåt på vägen mot mänsklighetens frälsning.

Självömkan är en sjukdom, och såvitt jag förstår en sjukdom som sammanhänger med civilisationen, för ju mer vi återvänder till naturen, desto mindre självömkan finner vi, och hos naturen själv finns den inte alls.

Naturens barn är modiga. De klagar inte, vilka motgångar som än drabbar dem, de litar till sin egen kraft och förlorar aldrig hoppet.

Låt oss göra likadant!!!

*Kramar från Viola,
Stockholmsföreningen*

Vem är vem i Fondstyrelsen?

Så var det dags att presentera våra förtroendevalda i Fondstyrelsen. I förra numret av LARY presenterade vi styrelsen i förbundet med bild och allt.

Namn: **Gert Hall**, Kassa-
förvaltare
Ålder: 64 år
Medlemskategori: Laryn-
gektomerad
Förening: Södra Sveriges
Laryngförening

Yrke: Har arbetat vid Statens Järnvägar

Röker/har rök: Har rök

Vad är livskvalitet: Att få vakna varje dag med stor lust inför nya utmaningar och andra aktiviteter

Framtidsvision: Att cancergåtan löses

Blev medlem: 1989

Andra hedersuppdrag: Kassaförvaltare i Svenska Laryngförbundet

Vad kan du tillföra styrelsearbetet: Medverka till att arrangera olika aktiviteter för att bryta eventuell isolering och därmed höja livskvaliteten samt att försöka tillvarata fondens intressen.

Namn: **Kaarlo Johannes Vuolle**
Ålder: 59 år
Medlemskategori: Munhå-
lecancer
Förening: Västmanlands
Laryngförening VLF

Yrke: Inköpare/Materialförvaltare

Röker/har rök: Har rök tidigare – slutade 1982

Vad är livskvalitet: Goda relationer till mina närmaste och medmänniskorna. Att få vara så frisk för att kunna delta i det som jag finner värdefullt i livet. Tex fiske.

Framtidsvision: Att ha viljan och hälsan för att kunna delta och påverka händelserna i mitt eget liv.

Blev medlem: 1993

Andra hedersuppdrag: Ordförande i VLF sedan 1995

Vad kan du tillföra styrelsearbetet: Genom mina tidigare erfarenheter i yrkeslivet kunna delta och utveckla fondens fortsatta verksamhet och kontinuitet.

Namn: **Gunnar Person**
Ålder: 66 år
Medlemskategori: Laryn-
gektomerad
Förening: Laryngföre-
ningen Göteborg
Yrke: Lantbruk i 30 år;

Säljare försäkringar Liv, sak, motor i 16 år. Heltid sedan 1990

Röker/har rök: Har inte rök

Vad är livskvalitet: Att varje dag vakna upp och ta emot dagen som en gåva. Att betyda något för en annan människa. Att ha hälsa & trygghet i livet.

Framtidsvision: Att cancerproblemet blir löst. Att få tid att ägna mig åt barnbarnen.

Blev medlem: 1992

Andra hedersuppdrag: Ledamot i kyrkorådet och kyrkonämnden, v. Ordf. i en stiftelse på hemorten. Revisor i laryngföreningen Göteborg

Vad kan du tillföra styrelsearbetet: Att vara ödmjuk och objektiv, så att ändamålet med fonden blir rätt fördelade.

Namn: **Boo Zandrén**
Ålder: Otroligt, jag fick
uppleva min 65-årsdag
den 27 november 1999
Medlemskategori: Cancer
i munbotten
Förening: Sydöstra La-
ryngföreningen

Yrke: Bankdirektör

Röker/har rök: Har rök.

Vad är livskvalitet: Att försöka hjälpa drabbade medmänniskor och därmed hjälpa mig själv.

Framtidsvision: Färre fattiga och sjuka människor. Flera med större livslust och livskvalitet.

Blev medlem: 1997

Andra hedersuppdrag: V. ordf. i Sydöstra Laryngföreningen

Vad kan du tillföra styrelsearbetet: Förhoppningsvis många års erfarenhet inom affärlivet/marknaden

Namn: **Tord Andébring**
Ålder: 73 år
Medlemskategori: Laryn-
gektomerad 1992
Förening: Stockholms
Läns Laryngförening
Yrke: Driftsingenjör (Es-

so – Statoil)

Röker/har rök: Rökte till den dagen jag fick besked om min cancer

Vad är livskvalitet: Att trots mitt handikapp leva ett "normalt" liv och kunna klara mig själv.

Framtidsvision: Nya och bättre metoder att bota cancer

Blev medlem: 1993

Andra hedersuppdrag: -

Vad kan du tillföra styrelsearbetet: Arbeta för att medlemmarna får mesta möjliga ekonomiska stöd.

Namn: **Bo Persson** sup-
pleant.
Ålder: 74 år
Medlemskategori: Hemila-
ryngektomerad
Förening: Tidigare Gäv-
leborg, numera Norra

Sveriges Laryngförening

Yrke: Försäljningschef i VVS-bran-
schen

Röker/har rök: Har rök

Vad är livskvalitet för dig: Att få vara ordförande i Svenska Laryngförbundet

Framtidsvision: Tobakskonsumtionen helt borta år 2010.

Blev medlem: 1988

Andra hedersuppdrag: Suppleant i Cancerfondens styrelse. Ordf. i Svenska Laryngförbundet. Ordf. i Norra Sveriges Laryngförening. Valberedningen i VISIR

Vad kan du tillföra styrelsearbetet: -

Dags att fundera på nomineringar och motioner.

Riksstämman 2001 kommer att hållas i början av maj. Nomineringar till riksstämmans val skall, för att vara giltiga, vara valberedningen tillhanda senast den 15 mars. Detta för att kunna redovisa gjorda nomineringar samt sina förslag till ombuden senast den 15 april.

Motioner eller förslag kan ställas av medlemsförening eller enskild medlem. Alla motioner och förslag skall vara förbundsstyrelsen tillhanda senast den 1 februari.

En enskild medlems motion eller förslag skall ställas till medlemsföreningens styrelse för utlåtande, innan den förs vidare till förbundsstyrelsen. Var ute i god tid. Gärna före nyår.

Tänk också på att medlemsföreningarna senast den 15 mars skall ha utsett och skickat in namnen på ombuden till förbundets kansli.

Med kallelsen till Riksstämman kommer ett besked om hur många ombud respektive förening får anmäla.

Uppsala laryngförening tackar Sven och Majny

Vid möte med Uppsala laryngförening avtackades vår ordförande Sven Eriksson och vår kassör Majny Eriksson. Majny och Sven Eriksson har under en lång tid varit stöttepelarna i Uppsalaföreningen.

Med generositet, värme och entusiasm har Majny och Sven föreläst i skolor, samtalat med patienter inför operationer och på en mängd olika sätt hjälpt såväl medlemmar som mig som logoped. Vi fick besök av för-

Sven Eriksson, f.d. ordförande, och Majny Eriksson, f.d. kassör, tillsammans med föreningens nye ordförande Stig Johansson.

bundsordförande Bosse Persson och Majny och Sven fick ett värdigt avtackande. Nya ordförandeskapet har nu överlämnats till Stig Johansson. Vi hälsade honom välkommen och är säkra på att han klarar av sin nya post med glans.

Gunilla Beling

Till minne av Susanna Ruben.

Har nåtts av ett sorgligt besked, min mailkompis Susanna finns inte längre bland oss. När jag fick detta besked så kom det tårar i min ögonvrå. En bättre kompis är svårt att finna.

Under några år stöttade Susanna och jag varandra i vardagsproblemen via e-post. Ett sätt att kommunicera på som gjorde att vi lärde känna varandra på ett sätt som man kanske inte gör om man är utan problem.

När min hustru var sjuk och senare avled så fanns Susanna där

som ett verkligt stöd. Ett stöd som inte går att beskriva i ord. När sedan Susanna själv fick problem med sin hälsa var det min tur att hjälpa genom att vara ett "bollplank".

Jag hoppas innerligt att jag var det "bollplank" Du behövde. Den dagen jag fick Susannas sista mail kändes otroligt tung det innehöll beskedet: "Jag är obotligt sjuk. Jag är döende". Susanna, tack för Din vänskap jag kommer alltid att minnas Dig.

Per-Arne Herbertson

Susanna Ruben

En ung och viljestark kvinna finns inte längre ibland oss. Susanna Ruben, 41 år, avled av sin sjukdom den 4 september.

Min relation till Susanna var lite ovanlig. Först var hon min patient på öron- näs- och halskliniken, Karolinska sjukhuset. I och med att hon hjälpte till i tidningen LARYs redaktion blev hon min medarbetare och arbetskamrat. Från arbetskamrat var steget inte långt till avhållen vän.

Starkt engagemang

Susanna var fritidspedagog till yrket. Hon var starkt engagerad i barns och tonåringars rätt i samhället. Vid orättvisor eller svek mot barn var Susanna den som tog strid och stod på barnens sida. 1991 utkom boken "Visst är det skillnad" som Susanna var en av författarna till. Medförfattare var Johanna Graf och Ann-Marie Helmadotter.

Under många år var Susanna anlitad som rådgivare och föredragshållare i ämnet barn och barns utveckling

Susanna och Flisa

Att Susanna kunde uttrycka sig väl i skrift fick Ni som LARYs läsare många prov på. Hunden Flisa var ofta satt i fokus i hennes artiklar. Flisa betydde oerhört mycket i Susannas rehabilitering tillbaka till vardagen efter operationer och alla behandlingar.

Hunden fanns alltid vid Susannas sida, som tröst och glädje samtidigt som Susanna måste sköta om och ta sig upp ur sängen och ut för att tillfredsställa Flisas behov. Här fanns ett givande och tagande. Andra drivkrafter som hade stor betydelse i Susannas liv var syskonbarnen, vilka hon på olika sätt höll kontakten med. Till ett av syskonbarnen mailade hon egna berättelser innehållande livet med Flisa.

Tack Susanna för de sju år jag fick lära känna Dig.

Gun-Marie Larsson

Nya medlemmar år 2000

Gävleföreningen:

Margareta Sjöberg
George Foussians
Sören Selinder
Bo Sommareng
Birgit Blange
Yvonne Sandén
Monica Lilja
Adam och Ewa Mannelid
Majken Kauppi
Inger Persson
Kerstin Berg
Rune och Evy Eriksson

Göteborgsföreningen:

Ilse Petersson
Jan-Gunnar Ericksson
Monica Käll
Lennart och Gun-Britt Hasselström
Irene Viola Thorin
Sonia Dufva
Lennart och Kerstin Johansson
Edna Sandberg-Johansson

Halmstadsföreningen:

Anna Göransson
Nils och Berit Hansson

Gunnar Svensson
Anna och Josef Ambrus
Jörgen Andersson
Birgitta Larsson
Rolf Movert

Linköpingsföreningen:

Gerd Andersson
Gunnar Hansson
Mete Istrefaj
Tone Sollin
Per-Åke Persson
Gunilla Gustafsson
Inga Axelsson
Sven-Ingvar och Margareta Johansson
Harry och Eira Frode
Margot Merell
Jan och Marianne Gröhn
Louise Modig
Kurt Norman
Lennart och Ingrid Svensson
Nils och Inga Aronsson
Ewert Franzén
Jane-Britt Isling
Lena Halldorf
Margareta Andersson
Paul Isling
Kärstin Jänerlund
Irène Hagberg
Sonja Damberg
Bertil Johansson
Ann-Christin Möller
Barbro Lundén
Matteus Magnusson
Henry Lindberg
Jonny Eriksson
Bengt och Elsie Eriksson
Bo och Linnea Lysell

Lundföreningen:

Mona Maqdah
Gösta Karlsson
Jan och Ing-Britt Nilsson
Jan-Olof och Bodil Fransson

Eric och Eva Thors
Sten Thelander
Per-Yngve Hagman
Nils Andersson
Achmed Saitow
Ilåkan och Annemo Gustafsson
Stig och Inger Nilsson
Tommy och Lena Ljungholm
Folke Andreasson
Viveka Lyberg Åhlander
Ingrid Thelander

Stockholmsföreningen:

Ann Dahlberg
Marianne Werdler
Åsa Jansson
Gustaf Elander
Brita Andersson
Karin Hjelm
Lars Estanius
Gunn Segelberg
Sven Tornberg
Åke Behme
Kristina Gyllensten
Dagmar Elleby
Maria Enström
Britta Fröderud
Barbro Rosén
Vera Lundin
Bengt Johnsson och Eva Kayel
Åsa Hammarsten

Umeåföreningen:

Svante Wikström

Uppsalaföreningen:

Rolf och Dagmar Zander

Västeråsföreningen:

Karin Dahlin
Birgitta Pettersson

Örebroföreningen:

Per-Arne Herbertson

Laryngföreningen Dalarnas utflykt

Fredagen den 25 augusti 2000 gjorde Laryngföreningen Dalarna sin sedvanliga sommarutflykt. Vi åkte buss från Falun upp till Leksand där vi tittade på Hildasholm – Dr Axel Munthes sommarbostad som har stått orörd sedan hans död.

Vi fick guidning runt ett borgerligt sekelskifteshem och fick en fin orientering om Axel Munthes och hans frus insatser. Detta efter att vi druckit kaffe i ett varmt och soligt Leksand.

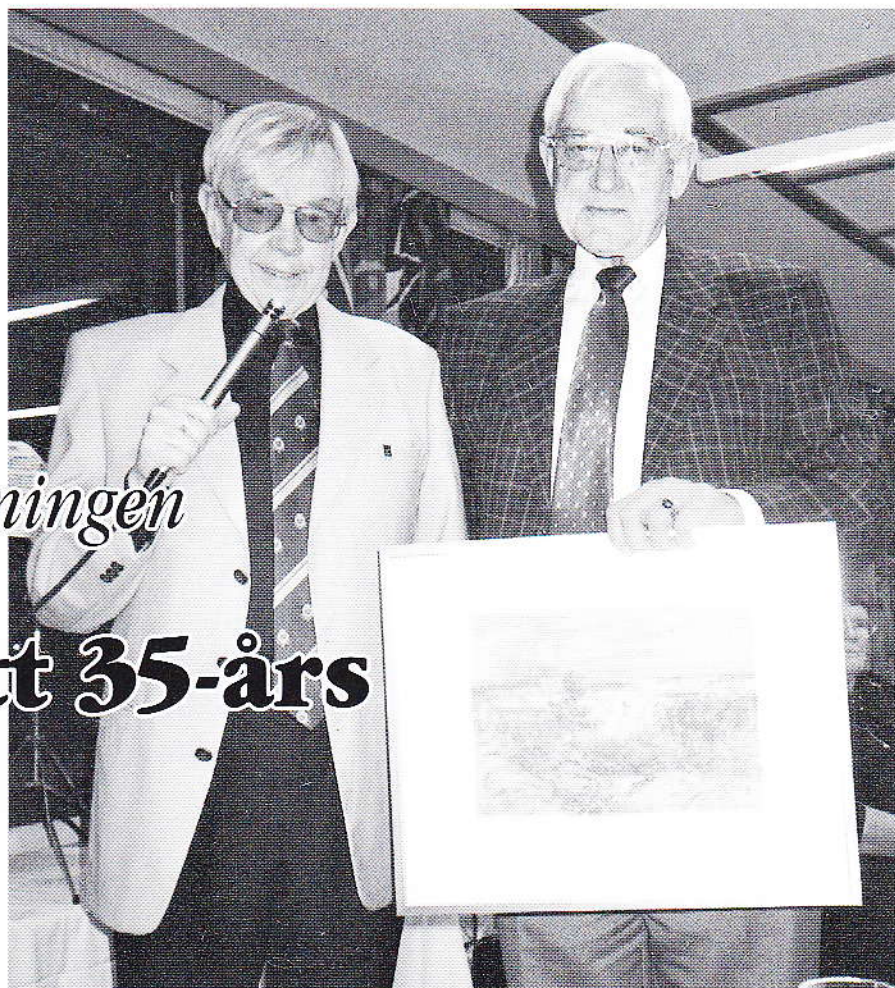
Sedan ställde vi färden mot Tällberg och Dalecarlia. Vi höll där mö-

te och försökte blicka framåt trots att vi saknar vår förre ordförande Holger Andersson. En sen lunch avnjöts bestående av hjortstek med tillbehör. Därefter åkte vi hem till Falun styrkta i själ och kropp.

Per Testad

Bo Persson överlämnar en tavla av Carl Anton till föreningens ordförande Gösta Jorhede.

Seminarium när Laryngföreningen i Göteborg firade sitt 35-års jubileum

Lördagen de 9 september år 2000 hade föreningen ett seminarium på Hotell Heden i Göteborg. Föredrag hölls av Dr. Hans Dotevall och logoped Monica Käll, båda från Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg.

Föreningens ordförande Gösta Jorhede hälsade oss varmt välkomna till detta seminarium och jubileum, och nämnde att vår förening är landets äldsta, vilken bildades hösten 1965 och föreningens ordförande var då Gustav Andersson från Göteborg. Handskrivna protokoll samt ett bildkollage var uppsatt och visade olika händelser under föreningens 35 år.

Intressanta föredrag

Hans Dotevall pratade över ämnet: att leva med laryngektomi – kort historik och nya rön. Vidare berättade han om vad som framkommit i senare års forskning tex angående lungfunktion efter laryngektomi och hur man idag kan behandla kramp i övre matstrupsegmentet (vilket hindrar ventiltal). Monica Käll talade om sina erfarenheter om logopedisk re-

habilitering under de senaste åren. Hon nämnde också att en nätverksresurs är bildad i Västergötland, vilka träffas engång per år, bestående av läkare, logopeder och opererade.

Efter föredragen intogs en mycket god middag. Tal hölls av förbundsordförande Bo Persson, vilken överlämnade en gåva till föreningen, en tavla målade av Carl Anton. Tal hölls även av Siv Baglien, som överlämnade en gåva, vidare av Elise Lindqvist från kansliet samt av förbundskassören Gert Hall, vilken också framförde gästernas tack för god mat och trevlig samvaro.

Kvällen avslutades med att trubaduren från Trollhättan, Lars-Erik Frennberg underhöll oss med sång och dikter.

Ett 50-tal gäster var närvarande vid detta jubileum.

Gunnar Persson

Rapport från förtroendemannakursen

*på Nynäsgården
27-29 oktober*

Behövs er organisation?

Detta var en av de första frågor vi skulle ställa oss enl. våra två kursledare Gunnar Fernkvist och Lars-Åke Karlsson.

Bara det att komma till en kurs och bli ifrågasatt om vår organisation behövs. Vi som arbetar med att få våra medlemmar att trivas, ordna med medlemsmöten, studiebesök och en massa andra aktiviteter. Fasiken jag blev nästan förbannad. Jag tänkte "släng dig i väggen, gubbe".

Men efter lite snack runt frågan så blev jag lite fundersam. Är det så att vår organisation behövs? Vi kanske skulle gå ihop med någon annan förening. Det finns ju så många andra, större, med mer inflytande. Vi kom

Kursdeltagarna på Nynäsgårdens förstustrapp.

in på att bidragsgivarna nog ville att små föreningar skulle slås ihop med andra större föreningar. Antagligen för att kunna dra åt svängremmen ytterligare. Därför kom frågan upp om vi behövdes.

Jag har den åsikten att det handlar inte om storlek, inflytande eller vilka handikapp vi har som gör att vi skulle kunna gå samman till större föreningar. Det handlar om tillhörighet och gemenskap. Jag vet inte vilka erfarenheter jag skulle kunna byta med en person som behandlats för cancer i prostatan. Eller en tjej som haft liv-

moderscancer. Vi har definitivt inte samma problem. En samarbetsorganisation liknande HSO för samtliga cancerformer är ett alternativ.

Styrelsearbetet

Vid flera tillfällen kom vi in på styrelsens ansvar och arbetsfördelningen i styrelsen.

Våra kursledare var mycket bestämnda och gav åtskilliga exempel på att ordförandens delegationsroll har stor betydelse på hur övriga ledamöter upplever styrelsearbetet.

Klart och tydligt framgick det att om en eller två personer i styrelsen åtar sig alla arbetsuppgifter och inte låter övriga i styrelsen ha några uppdrag så är det en mycket svag och sårbar styrelse. Ledamöterna får väldigt lite inblick i föreningens arbete. Det är en ganska meningslös uppgift att bara komma till styrelsemöten för att fatta beslut som man inte är förberedd för.

Laryngföreningen Dalarna önskar

**God Jul
och
Gott Nytt År**

Alla i en styrelse är ansvariga för samtliga beslut och allt det som händer i en förening. Därför är det viktigt att alla får ta del i styrelsearbetet. Slutsatsen var att, ordförande bör bara leda förening och möten. Delegera ut uppgifter och föredragandet av olika frågor till övriga ledamöter. Här har vi någonting att tänka på!

Gunnar F berättade också att det fanns en kollektiv försäkring som kunde tecknas via Riks-ISO. En försäkring som gällde även föreningarna. Detta betyder att om vi har den, så är samtliga deltagare olycksfallsförsäkrade på alla våra aktiviteter. Elise och Gunnar S fick av deltagarna i uppdrag att undersöka om Laryngförbundet har tecknat den. Svar kommer i nästa nummer av Lary.

Valberedningen

Vi kom också in på valberedningens viktiga arbete, som ofta underskattas. Men den har med sin förslagsrätt mer

inflytande än man tror. Här är några av valberedningens uppgifter: Valberedningen skall arbeta utan inblandning från styrelsen. Den skall ha personkännedom. Ha en viss koll på vilka som deltar på möten och hur styrelseledamöterna fungerar i olika sammanhang. De skall ta in nomineringar och sammanställa dessa. Ge förslag till riksstämman eller årsmöte.

Eftersom hela valberedningen var inbjudna till kursen så tror jag att de fick ett och annat att fundera över. Vi fick i alla fall klart för oss att det är mycket viktigt att ha en bra valberedning.

Målet?

Vad har vi för mål? Detta kom också upp flera gånger. Framför allt när vi kom in på verksamhetsplaneringen. Vi fick i uppgift att upprätta en verksamhetsplan för tre år framåt. Detta är inte så lätt må ni tro. Men vi lyckades ändå rätt bra tycker jag. Men jag tror nog mer på att vi i våra små föreningar klarar oss med två år i taget. Men det kan självklart finnas ensta-

ka större projekt eller arrangemang som man måste planera på längre sikt. T. ex. Nordisk kongress som SLF arrangerar hösten år 2002. Här är planeringsarbetet redan igång.

Detta är exempel på vad som kan ingå i verksamhetsplaneringen

- Vilken är verksamheten?
- Vad kostar den?
- Vilka inkomster har vi?
- Var kan vi söka anslag och bidrag?
- Hur skapar vi oss ett ansikte?

Många av dessa frågor ställer vi oss säkert redan. Men frågan hur vi skapar oss ett ansikte är oerhört svårt. Här tycker jag att förbundet tar ett stort ansvar genom de nya informationsfoldrarna. Men varje förening måste också skapa ett eget ansikte. Vi ser ju inte lika ut vare sig som förening eller människa.

Vi skulle heller inte vara rädda för förändringar.

- Förändring betyder nyskapande
- Nyskapande betyder lärande
- Lärande betyder förändring.

Siv avtackar Elise med en tavla.

Ja! Det är säkert bra men är kanske lite svårt att klara av med de små resurser som vi arbetar med. Men man kan ha det i åtanke.

Nya medlemmar

Medlemsvärvningen var också en ständigt återkommande fråga. Vi kunde konstatera att föreningarna har olika förutsättningar för medlemsvärvning.

Hur skall vi få vårdpersonalen att ställa upp och hjälpa oss? Tyvärr fick jag känslan av att hos vissa föreningar tycker inte sjukvården att det är bra att vi försöker få nya medlemmar. Och det är mycket synd. Vi som är medlemmar har ju redan fått kontakt och gemenskap. Oss är det inte synd om. Det är de personer som vi inte når och som kanske går ensamma hemma och aldrig får information om att vi finns. Det är just här som vårdpersonalen är så viktig. Det var vi alla överens om. Att få dem att hjälpa oss att informera om att det finns människor med liknande problem. Människor som kan ge oss eller få tips tillbaka.

Vi pratade mycket om hur vi skulle komma in på sjukhusen och informera om vår existens. Det är inte alla föreningar förunnat att få komma till sjukhuset på orten, dels för att träffa personer som skall eller har laryngektomerats, dels för att få skapa och hålla kontakt med vårdpersonalen.

Detta är viktiga saker därför tror jag att en uppföljning av kursen skulle

Lars-Åke Karlsson

Gunnar Fernkvist.

le vara bra, helst redan till våren, men då helt inriktad på informatörsutbildning och medlemsvärvning.

Värdefullt att träffas

Den här redovisningen blev kanske inte så detaljerad, jag har försökt att redovisa känslorna istället för att rapa upp en massa rubriker och fakta. Jag tycker att kursen var bra. Även om det inte var så mycket av mötetechnik så finns det ett stort värde i att bara träffas. Utbyta tankar och få berättelse för varandra om hur vi i de olika föreningarna arbetar. Det kan generera andra idéer som vi alla kan dra nytta av.

Jag slutar här, men öppnar dörren för någon annan deltagare som kanske har något mer att tillägga som jag har missat. Tre dagars stillasittande med mycket god mat och massor av information gör inte bara att man blir tjock om rompan man blir tydligen tjock om huvudet också. Trots sex A4-ark fullklottrade med minnesanteckningar så fick jag svårt att göra en detaljerad redovisning. Eller det kanske är så att vi hade så trevligt tillsammans så det ligger först i minnesbanken.

Med dessa rader vill jag passa på och tacka Sivan, Elise och våra kursledare till en fin kurs samt hälsa till alla er trevliga deltagare. Vi fick en fin kontakt med varann och hoppas på ett återseende snarast.

Gunnar Schneider

Början på något nytt

Så är det äntligen ett faktum! Det finns en ny regionförening inom Svenska Laryngförbundet, nämligen Norra Sveriges Laryngförening med säte i Umeå. Föreningen vänder sig till dem som bor inom de fyra norra länen.

I september träffades 18 personer på Västerbackens Kursgård i Holmsund (16 km från Umeå) för att grunda föreningen. Vi var en blandad grupp geografiskt sett eftersom deltagarna kom från Övertorneå i norr till Trelleborg (!) i söder. Även våra bakgrunder var skiftande: laryngektomerade, munhålecanceropererade, anhöriga, kuratorer, läkare, logoped och en logopedstudent. Gert Hall och Bo Persson representerade Svenska Laryngförbundet. Bo Persson har även ett intresse av denna förening som invånare i vår region. Till ordinarie styrelseledamöter valdes Bo Persson, ordf, Karin Brunnegård, sekr och Sören Selinder, kassör. Som suppleanter i styrelsen valdes Per Svensson, Luleå och Kurt Lundsten, Örnsköldsvik.

Föreningen ser som sin uppgift att finnas till för personer som behandlas för munhåle- eller strupcancer och deras anhöriga. En viktig fråga som diskuterades var hur vi ska nå ut till dem som opererats eller strålats tidigare och som skulle ha glädje av ett medlemskap i föreningen. Man kunde verkligen förstå i våra samtal att bland oss som deltog var det flera som saknat en förening i denna region. Vår nästa träff blir i Umeå 28-29 november. Om någon är intresserad av den går det bra att kontakta undertecknad på telefon 090-785 14 55. Vi får återkomma med rapporter om hur vi lyckas med rekrytering och annat!

Karin Brunnegård, logoped
Norrlands Universitets sjukhus

DOKTORNS SPALT

Docent
Richard
Kuylenstierna

Svar på frågor till Doktors spalt

- 1 Har det kommit några nya forskningsrapporter om snusets skadeverkningar?

"Pristagare"

Svar:

Det kommer säkert nya rapporter om biverkningar vid användandet av snus hela tiden. Frågan är om det kunnat fastställas ett samband mellan användande av snus och allvarligare sjukdomar, exempelvis cancer i munhålan eller generell påverkan på hjärt-kärlsystemet.

Mig veterligt finns ännu inga rapporter som klart fastställt ett samband mellan snus i den form vi använder i Sverige och någon av dessa sjukdomstyper. Med detta är inte sagt att snus är ofarligt. Snus innehåller nikotin som är en centralnervöst verkande substans. Dessutom gör nikotinet att blodkärlen drar ihop sig lokalt i slemhinnan där snuset är anbringat och genombloodningen blir därför sämre i tandkötet.

Detta kan leda till risk för förändringar i tandkötet och även parodontit eller tandlossning. Påverkan på tandkötet kan också leda till blottade tandhalsar och då öka risken för kariesutveckling. Lokal missfärgning av tandkött och tänder är välkänd liksom även dålig andedräkt. På saktliga grunder finns alltså inte mycket som talar för att man ska börja snusa. Det bör dock framhållas att skälen för att börja eller fortsätta röka är ännu mindre.

- 2 Blir man mer infektionskänslig efter att ha genomgått strålbehandling?

"Anbörig"

Svar:

För det första är det svårt att besvara frågan generellt. Det beror givetvis på mot vilken region strålningen är given. Jag förutsätter att det är mot huvudhalsregionen. Då har ett stort antal faktorer betydelse för att man

ska kunna besvara frågan. Små begränsade strålfält, exempelvis bara struphuvudet, leder inte till denna typ av biverkan.

Om patienten redan före strålbehandling har slemhinneförändringar efter rökning kan man lätt föreställa sig att ytterligare påverkan av slemhinnorna kan leda till att dessas motståndskraft mot bakterier och virus minskar. Slemhinnan har stor betydelse för försvaret mot infektioner. Dels finns det antikroppar som är belägna i slemhinnan och som aktiveras av exempelvis bakterier och virus, men slemhinnan innehåller också rikligt med små blodkärl, som fungerar som transportleder för celler som är aktiva i infektionsförsvaret. Denna typ av slemhinna är vanlig i munhålan och svalget.

Vidare kan strålbehandlingen möjligt påverka funktionen hos spottkörtlar. Även dessa innehåller ämnen som är viktiga för infektionsförsvaret men saliven verkar även lokalt genom att möjliggöra en miljö som slemhinnorna fungerar väl i. Det är således inte ovanligt att patienter som fått höga stråldoser också får problem med lokala infektioner som till och med kan hota att sprida sig, exempelvis ner i de nedre luftvägarna. Läkare som arbetar med patienter som fått strålning mot huvudhalsregionen är väl medvetna om dessa problem. □

Julevisa om Bakfeten

Toj hemtegubbar
gla i slåsen
och ot låss vastiga lura.
Toj hemtegubbar
gla i slåsen
och ot låss vastiga lura.
En titen lid
vi häva ler
med möcken myda
och svärt bestor
Toj hemtebubbar
gla i slåsen
och ot låss vastiga lura.

Iskar Skärne

Farväl!

Efter drygt elva år avgår jag nu för att leva pensionärlivets glada dagar. Det har varit mycket givande år och jag har lärt mig mycket. Jag tyckte det var onödigt när Laryngförbundet skaffade datautrustning för elva år sedan och jag vågade inte röra datan i början, men nu tycker jag det är jättekul och outhärligt och kommer att sakna den hanteringen.

Ett stort tack till er alla, många har jag haft kontakt med per telefon och jag tackar särskilt dem som är medlemsregisteransvariga för ett gott samarbete.

Birgitta Nyquist

Bussfärd till Prag

Södra Sveriges laryngförening hade sin årliga rekreationsutfärd. Detta år gick resan med buss till Prag. Vi började vår resa lördagen den 26 augusti. Sex härliga dagar låg framför oss.

Vi samlades i ottan i Trelleborg och for med katamaranen "Delphin" ut på böljan den blå. Solen glittrade på ett slätt vatten medan vi åt frukost ombord. Det gick med 36 knop, men plötsligt fick vi dimma och måste sakta ner till halv fart och ha mistluren igång. Dimman försvann dock lika fort som den kom och vi upptäckte att vi var ända inne i Rostocks hamn.

Väl av båten och i bussen bar det så av mot Berlin i rask takt. Ett stopp gjordes vid ett rastställe så vi fick leda till oss lite. Vi tog sen av mot Dresden, vädret var varmt och skönt med sol som vi saknat hela sommaren. När vi kom fram till Dresden fick vi en rundtur i staden och vår guide Jeanette berättade för oss om alla kända byggnader som blivit återuppbyggda precis som dom var innan ödeläggelsen under kriget.

Så kom vi till vårt hotell som låg vid en flod där prämar i sakta mak tuffade fram. Efter en god middag var det dags att krypa till kojs.

Söndag: Mot tjeckiska gränsen

Efter frukost skulle vi så ge oss av igen men det visade sig lättare sagt än gjort. En bil hade kvällen innan ställt sej så olämpligt att vi varken kunde komma hit eller dit. Alla rum på hotellet blev uppringda men ingen ville kännas vid bilen, men efter en halvtimme kom en yrvaken flicka och flyttade den och vi kunde dra vidare.

Snart var vi ute ur staden och körde på en bergssida med bedövande vackra vyer. Dagen innan var landskapet ganska enahanda men här var det minst sagt omväxlande. En smalspårig järnväg följde oss troget och vi hade också turen att möta det

Solveig Person och Jan Andersson vid stranden av Moldau.

lilla frustande ångloket med sina vagnar. Vi sicksackade oss uppför Järnberget mot tjeckiska gränsen. Vi såg inte några småfåglar men majestätiska rovfåglar seglade på uppåt-vindarna.

Klockan 10 var vi så vid gränsen och en tulltjänsteman kom upp i bussen och kikade i våra pass, där man ju aldrig är sig lik, men han godkände oss och vi for vidare mot Prag. Vi körde nu genom ett landskap med sockertoppsformade skogsklädda berg och längst upp låg nästan stor vit byggnad.. Det var tid för fika och vi stannade i Terrencine, det visade sig vara Theresenstadt, lägret från andra världskriget. Vår färd gick sen över slättland och snart hade vi bara 5 mil kvar till Prag.

Väl framme fick vi en rundtur och blev sen avsläppta vid Cechov-bron, promenerade till gamla stan där vi först besåg en kyrka med ett åldrigt klockspel liknande det i Lunds domkyrka. Gick sen runt och beundrade alla gamla byggnader. Efter två timmar samlades vi åter vid bussen och så bar det av till vårt hotell som låg i utkanten av stan. Så fick vi våra rum och sen var det middag och vår dag var till ända.

Måndagen började med 106 trappsteg

Nästa morgon var det så tid för vår "stadsvandring". Bekväma skor var

anbefallda och visade sig vara av nöden. Bussen körde oss upp till ett kloster som låg på berget Villa Hora (Vita Berget). Vi besåg alla gamla byggnader och Jeanette berättade hela tiden för oss. Vi gick genom hela borgområdet, var inne på regeringskansliet och konstaterade att flaggan var uppe, så presidenten var på plats. Sen gick vi nerför alla trapporna och jag fick det till 106 trappsteg. När vi äntligen var nere vilade vi en stund i en sval skön klosterpark.

Men snart bar det iväg igen. Nu skulle vi vandra över Karlsbron, nåt man bara måste när man är i Prag. Svårt att beskriva, alla dessa fina imponerande statyer, dessa alla stånd med konstnärer som ritade eller spelade på alla de sorters instrument. När vi sett oss mätta på bron fick vi strosa som vi ville men samlades igen kl 16.30 för att åka till hotellet. Så småningom blev det middag och så var också denna dag gången.

På tisdag åkte vi IKEA förbi

Vädret var fortfarande fint när vi denna dag skulle besöka Karlsteinsborgen. Vi rullade alltså ur stan och vad får vi skåda om inte ett jättestort IKEA. Vi körde genom landskapet och konstaterade att skördearbetet var avslutat och åkrarna beredda för vintern, endast majsält och solros återstod. Längs många vägar fanns fruktträd planterade för vem som ville plocka från dem. Just då var det äpplen, plommon och päron. En kung för längesen tyckte att folk borde äta mer frukt och såg på detta sätt till att så skedde.

Vi kryssade uppför en bergsida med makalösa vyer över byar långt nedanför oss. Serpentinvägen tog slut vid en stor parkeringsplats, sen var det att gå uppför en gatan som tycktes sluta i himlen, vilket den inte gjorde men väl vid Karlsteinsborgen. Längst upp låg så denna borg, som en gång blev byggd för att förvara kronjuvelerna i samt att vara kungens sommarstuga, ett makalöst bygge med tinnar och torn. Där ligger våra sommarstugor i lä. Längs gatan upp fanns lika tätt med stånd som tänderna på en kam. Allt både

I vimlet i centrala Prag skimtar vi Karin Hall och Gert Andersson.

nytt och antikt erbjöds. T.o.m. en falckenerare stod där med en ståtlig falck på armen, man erbjöds hålla falcken medan man blev fotograferad. En resans höjdpunkt för mig – jag kan ännu känna hans tyngdpunkt på min arm. Ja, när allt var besett och allt som föll i smaken köpt, bar det av till Prag igen, men vi körde en annan väg tillbaka, om möjligt ännu vackrare.

När vi var tillbaka i Prag fick de som ville följa med till judiska kyrkogården, resten for tillbaka till hotellet. Efter middagen skulle vi få en båttur på Moldau och kl 21 gick vi ombord på en flodbåt med servering och en dragspelare som underhöll oss med gamla evergreens. Det var alldeles mörkt och alla broar och byggnader var belysta i alla de färger. Vi gled sakta fram och det blev en fin sista kväll i Prag.

Onsdag: Dresden

Ännu en fin morgon väntade på oss när vi vaknade och när vi ätit frukost var det tid att ta farväl av Prag och ställa kosan mot norr igen. Vi for mot Dresden igen och alla sockertoppsbergen med sina vackra vyer. Vi stannade till vid en liten marknad för att dels röra på oss och dels göra oss av med våra sista tjeckiska kronor. När klockan var 12 passerade vi så tyska gränsen igen och kom småningom till Dresden där vi tog av mot Leipzig.

Eftersom Sverige har så mycket gemensam historia med dessa trakter sen 30-åriga kriget känns det underligt att susa fram på motorvägar där våra svenska gossar en gång traskade fram. Vi körde genom Leipzig och kom till Lützen där vi stannade vid den kyrka där vår kung stupade. Själva slagfältet är köpt av en svensk anonym dam för att förhindra att det blir bebyggt. Sen bar det av raka spåret till Dessau som var slutmålet för dagen.

Torsdag: Hemåt

Vi var klara för avfärd redan kl åtta. Färden gick nu till Wittenberg där vi stannade vid slottskyrkan där Luther en gång spikade upp sina 95 teser. Sen inriktade vi oss på Potsdam och Cicilienhof, slottet där andra världskriget avslutades och freden skrevs under.

Nu började vår resa sjunga på sista versen och efter ett fikastopp i Prignitz, som vi kände igen från Berlinresan i fjol, bar det raskt av mot Rostock där vi förväntade oss att "Delphin" skulle ligga och vänta på oss, men den hade fått fel på ena motorn och var två timmar försenad. Men vad är väl två timmar på en sexdagars härlig tur, så vi tog det med ro och så kom hon och tog oss hem till fosterjorden igen, nöjda och glada och naturligtvis lite trötta.

Maj-Britt

Sköna Österrike

– rapport från en sensommarresa

Nu är årets utlandsresa till ända och bara minnena är kvar, men det är inte fy skam det heller.

Som alltid är bussresan genom länderna i sig en upplevelse med en kunnig reseledare på plats.

Bätresan över till Travemünde gick som vanligt på det lugna hav vi lärt känna genom åren vi åkt, likaså resan genom Tyskland ner till Regensburg där vi övernattade andra natten. Under resan fick vi oss till livs Hitlers historia m.m.

I Innsbruck stoppade vi för den långa uppladdningen för hemresan om några dagar. Vi gjorde där utflykter, vi reste genom Schweiz ner till Mainau för att se på blomsterprakten, vi åkte in i Italien till Vipiteno där vi bl.a. shoppade och åt lite gott.

På en trevlig liten restaurang i Innsbruck ser vi Majbritt och Hugo Asikainen närmast kameran. I bakgrunden Brita och Erik Larsson.

Vi var på Tyroler-afton vilket alla upplevde på ett sätt de inte hade trott eftersom jag tror de flesta hade haft en förutfattad mening om vad den skulle innehålla, men tji fick de.

Österrike i sig är ju ett av det vackraste man kan uppleva, man blir faktiskt "bergtagen".

Mycket gemenskap hinner utveckla sig under dessa dagar som gör att man längtar till nästa resa som vi tänkt och hoppas på att kunna göra i augusti eller september 2001.

Siv Baglien

Kongressresa till Madrid

Tack för bidraget till ESPEN kongressen i Madrid den 9-13 september 2000

Vi är två sjuksköterskor som arbetar på avdelningen A16b, öron-, näs- och halsklinik, Karolinska sjukhuset. Vi har ämnet nutrition som ansvarsområde på kliniken, vilket innebär att vi ansvarar för gällande rutiner samt att ständigt utveckla och förbättra nutritionen för våra patienter. Vi sökte medel i laryngfonden för att få möjlighet att närvara vid en europeisk kongress i ämnet nutrition och fick bidrag till en del av kostnaden för resan.

Ärligen genomförs ESPEN kongressen som står för "European society of parenteral and enteral nutrition". Kongressen är riktad till sjuksköterskor, dietister och läkare i Europa, för att träffas och utbyta erfarenheter och vetenskapliga framsteg inom nutrition genom föreläsningar och gruppdiskussioner. I år hölls kongressen i Madrid med delvis huvudinriktning på tumör sjukdom inom huvud- och halsområdet.

Ämnen som diskuterades var bl a aptitlöshet, tugg- och sväljningsproblem samt rutiner för ett gott omhändertagande och stöd för patienter som genomgår och har genomgått behandling för huvud- och halstumör. Andra ämnen som presenterades var nya vetenskapliga rön angående behandlingen av patienter med PEG och sond samt förstoppning och diarré i samband med sjukhusvård.

Tack vare Ert bidrag från laryngfonden har vi fått möjlighet till nya uppslag för att förbättra situationen för patienterna på vår klinik.

Ylva Tiblom och Kristin Eriksson

God Jul och Gott Nytt År

önskar

Stockholms Läns Laryngförening

Viktig konferens om huvud- och hals-kirurgi

Redogörelse för möte American Head and Neck Society 5th International Conference on Head and Neck Cancer July 29- August 2, San Francisco.

Totalt 2060 deltagare från i princip hela världen hade denna gång samlats på ett av San Franciscos hotell då American Head and Neck Society för femte gången arrangerade sitt stora internationella möte om allt inom huvud- och hals-kirurgi.

Detta är ett möte som vänder sig till såväl huvud- och hals-kirurger som onkologer och plastikkirurger. Det vänder sig till såväl äldre som yngre kollegor och även sjuksköterskor som hade ett samtidigt möte med omvårdnadsfrågor som huvudtema. Den varierande bakgrunden hos deltagarna men ändå fokuseringen på tumörer inom huvud och hals ger ett enormt utbud inom ämnet.

Proceedings boken som presenterade de olika föredragen hade formen av en telefonkatalog och levererades därför även på cd. Det var omöjligt att gå på alla möten då flera sessioner pågick samtidigt så man fick hela tiden välja efter intresse, med den fördelen att det alltid fanns något intressant att ta del av.

Diskussionsgrupper

Mötet hade ett speciellt stort värde i det varierande sätt som saker presenterades på, det fanns instruktionskurser i mindre grupper med en mer praktiskt lagd diskussion mellan deltagarna där operationsteknik och liknande saker kunde diskuteras. I större salar var det föredrag med återblick och sammanfattning av dagens kunskaper om mer övergripande ämnen med inbjudna föreläsare. Ämnen kunde variera från praktisk kirurgi till tumörbiologi och genterapi. Det var ett flertal paneldiskussioner om olika teman där deltagar-

na i panelen hade olika yrkesbakgrund samt kom från olika länder. Det var inte alltid överens om allting vilket kunde leda till lite "heta" men ändå givande diskussioner. Dessutom fanns en mängd kortare föredrag och posters från forskningscentra över hela världen.

Man kan konstatera att när det gäller behandling av tumörer inom öron näsa hals finns ej, som inom medicin överhuvudtaget, några absoluta sanningar samt att många vägar bär till Rom. Kan vi i Sverige ej komma överens om en behandling så gäller detta i ännu högre grad i världen i stort. Utan att gå in på detaljer, så används strålning mer i Norden än framför allt i Nordamerika där man i större utsträckning opererar initialt medan stora delar av Europa intar en mellanställning.

Svårt värdera metoder

Trots att det ofta skiljer i terapitradition så är det svårt för någon att bevisa den ena metoden är överlägsen den andra. Det är för att stämna av sådant som dessa möten är så viktiga. Förvisso kan vi läsa olika rapporter från olika centra men känslan för vad de verkligen kan och gör kommer fram mer då de muntligt redovisar och frågar och kritik kan komma omgående.

Dessutom är det ett fantastiskt tillfälle att träffa och umgås med kollegor för att odla gamla samt knyta nya kontakter vilket är mycket betydelsefullt för att vi skall kunna ha internationella kontakter och framtida möjligheter till besök mm på olika sjukhus och centra världen över.

Forskningen inom molekylärbiologi och genterapi går sakteliga framåt inom cancerforskningen och även för tumörer inom huvud hals regio-

nen. Dock kommer nog traditionella metoder med kirurgi, strålning och till viss del cellgifter att fortsätta spela en stor roll inom överskådlig framtid. Vad man kan hoppas på är att denna forskning skall lära oss att mer individuellt behandla olika tumörer.

Att denna resa leder till någon omgående förändrad behandling är knappast troligt, men jag är övertygad om vikten av dessa möten hur otympliga de än kan verka då det leder till nya idéer, samt stimulerar till det ständiga ifrågasättandet om det man gör är optimalt eller om det kan finnas något bättre alternativ.

Ett stort tack till stiftelsen laryngfonden som gjort det möjligt för mig att resa på denna kongress.

Mats Lidegran
Dr. ÖNH-Kliniken
Karolinska sjukhuset

*Södra Sveriges
Laryngförening
önskar er alla*

**God Jul
och
Gott Nytt År**

Föreningsmöte på Öland

– trevlig träff i Byxelkrok

Den 19 och 20 augusti hade Sydöstra Laryngföreningen ett föreningsmöte i Byxelkrok på Öland. 48 medlemmar hade anmält sig, 46 kom till träffen som kunde genomföras tack vare god hjälp av två av våra medlemmar som är bosatta där.

Vi samlades på restaurang Sjöstugan för lunch, Louise hade ordnat med Ölands kroppkakor till de som ville ha. Efter lunch gick vi till gästhemmet för att få våra rum. Sedan samlades vi igen i Sjöstugan för att hålla föreningsmötet. Mötet avslutades med kaffe. Därefter åkte vi till Thujaskogen där träden är giftiga. Det finns ingen växtlighet på marken, inga fåglar – det är som att komma in i en kyrka.

Guiden berättade för oss många intressanta saker om varför man planterat skogen. Efter detta åkte vi till Skäfteskär och besökte stenåldersmuseet tillsammans med vår guide. Besöket avslutades med ett besök på platsen där byn hade legat, och där man kunde se ruiner-

Stenåldersbyn och museet i Skäfteskär. Här har man rekonstruerat de ursprungliga husen. Ett intressant utflyktsmål. Man bjöd även på bröd, bakat på stenåldersvis.

na efter huskropparna. Vi var också inne i ett hus en replik av ett av husen som byggdes upp av frivilliga krafter. Inne i huset brann en eld så det var ganska rökigt och mörkt inne i huset.

Där bjöds vi på bröd bakat på stenåldersvis. Sedan återvände vi till restaurang Sjöstugan för att äta middag. Efter en utsökt middag fick vi underhållning av Earl Erlandsson, en av våra medlemmar som är glossectomerad. Han kåserade och visade bilder från en resa som han gjort i Sydamerika. Hans framträdande blev mycket uppskattat av alla. På söndagen efter frukosten var det tid att återvända hemåt förhoppningsvis nöjda med besöket i Byxelkrok och att få träffa bekanta och även nya medlemmar.

*Väl mött på nästa föreningsmöte
Kjell Andersson*

Uppsala
Laryngförening
önskar er alla

God Jul
och
Gott Nytt År

Glimtar från SLF Gävleborg med Norrlands 30-årsjubileum

Då jag är syster med Siv Baglien och har upplevt hennes sätt att bearbeta sitt liv efter operationen blev det för mig ändå ett AHA att få vara med och träffa dessa positiva människor som på olika sätt opererats i hals eller mun vid olika åldrar i sitt liv.

Detta blev för mig en stark upplevelse, vilken livslust och glädje alla utstrålade. Att få träffa logoped Gunilla Henningsson som var den drivande kraften till att bilda föreningen i Gävleborg var också ett extra plus i jubileumet vilken inspirations-

källa hon måste ha varit för de i den nya föreningen. Jag kan ju inte heller låta bli att nämna förbundsordförande Bo Persson och Laryngförbundets allt i allo Elise Lindqvist vilka även förgyllde upp dagarna.

Jubileet var förlagt till Birka Cruise vilket var till lättnad för den som stod för arrangemanget för att själv koppla av och njuta av kvällen. Siv blev uppropad på scen för någon hade skvallrat att vi var där för att fira 30-årsjubileum, väl uppe på scen blev hon tillfrågad vilket jubileum vi firade då berättade hon att det var en grupp strup- och munhålecanceropererade det gällde detta följdes av varma applåder. Ja detta var lite av allt det goda vi fick vara med om. Tack för allt

Gunilla Fjällrud

Det var fin stämning och glatt samspråk vid middagsbordet.

Äntligen går jag i pension!

Den sista december år 2000, går jag i pension. Många har frågat hur det känns, svaret är skönt, mycket skönt. Har varit anställd på förbundet sedan 1 september 1983, det är nästan 17 år.

Åren har varit på både ont och gott. Ibland har jag fått funderingar på att skriva om hur det är att arbeta på ett handikappförbund. Har mycket samlat material och mycket finns även lagrat i mitt huvud. Det känns fint att få uppleva hur förbundet har utvecklats, från ett litet kontorsrum och det mesta av förbundsmaterialet i plastpåsar då jag nyanställdes -83, till ett urtjusigt kansli och med all modern utrustning på Barks väg 14 i Solna, år 2000.

Jag har fått stor erfarenhet av hur det är att arbeta med en handikappgrupp som Er laryng/munhålecancer opererade. Har fått rika möjligheter att lära känna många medlemmar och det känns fint.

Siv Baglien är den som jag känt längst, sedan mitten av 1970-talet. Siv har alltid varit en inspirationskälla jag vill särskilt tacka Siv för alla dessa år tillsammans. Kanhända Du vill ha mig med som medlem?

Jag vill tacka Göteborg och Gävle föreningen som inbjöd Birgitta och mig till deras fester där man tackade och visade sin uppskattning för vårt arbete. Mitt sista arbete med att anordna funktionärsutbildningen på Nynäsgården 27-29 oktober tillsammans med Siv Ba-

glien och våran Birgitta var en höjdare. Tack alla Ni som var med och för Er uppskattning.

Många undrar säkert vad jag nu skall göra. Jag tänker bara bry mig om mig själv, resa bort när det passar mig och hur länge jag vill vara borta. Ha mina barnbarn hos mig, leka och bli som barn på nytt. Men det jag mest av allt längtar efter är att få finnas till för mina älskade vänner som lever på livets skuggsida och som ingen bryr sig om, där vill jag vara en medmänniska.

Önskar Er alla goa vänner som jag fått under alla dessa år ett fortsatt gott liv och GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR.

Elise Lindqvist

11th World Conference on Tobacco or Health

– två reserapporter från Chicago

Vart tredje år arrangeras en Världskonferens rörande Tobak eller Hälsa (The World Conference on Tobacco or Health). Chicago var värd för tjugohundratalets första Världskonferens.

Världshälsoorganisationens chef, Gro Harlem Brundtland öppnade konferensen med att uppmana oss, över 4000 delegater från 120 länder att bryta tystnaden om tobaksepidemin.

Tobaken dödar varje år omkring fyra miljoner människor. År 2030 kommer siffran att ha stigit till mer än 10 miljoner. Tobaken dödar åtta personer/minut världen över. Det räkneverk som startades i samband med öppnandet av konferensen visade att under den veckan hade 54 168 personer mist sina liv på grund av tobaken. I Sverige, för övrigt det enda landet i Europa som nått WHO:s mål med färre än 20 procent rökare, minskar rökningen stadigt men fler kvinnor än män röker.

Gro Harlem Brundtland, ordförande i Världshälsoorganisationen (WHO), öppnade Världskonferensen.

Halvera antalet rökare

USA skulle antalet rökare kunna halveras på 10 år om man bara kunde tillämpa de metoder som finns för rökavvänjning, enligt David Sacher, USA:s Surgeon General. Detta skulle kunna ske till exempel med olika anti-tobakskampanjer i skolor och i samhället. Även kort rådgivning av läkare skulle ge bra resultat. Precis som i Sverige har det visat sig hälsoekonomiskt lönsamt, här har man sett att 2-3 procent av alla rökare slutar röka med en kort rådgivning från hälso- och sjukvårdspersonal.

"Reaching out to Nurses: Global Strategies and Programs" var titeln på den session där jag hade möjlighet att presentera vår organisation, Sjuksköterskor mot Tobak. Efter mitt anförande talade vår ordförande, Yvonne Bergmark-Bröske om hur vi fortsätter att bygga upp vårt nätverk ut i Europa.

Utan att skryta måste jag säga att vi kunde se att vårt svenska arbetsätt med nätverk och kontaktpersonsverksamhet väckte intresse, och vår organisation kommer ganska snart bli länkade till Nursing Center for Tobacco Intervention i Ohio. En ung sjuksköterska, Christina Martin-

ez från Spanien, en av deltagarna i det europeiska nätverket, blev uppmärksammas med en utmärkelse från INWAT (International Network of Women Against Tobacco).

Konferensens syfte

Ett av syftena med konferensen var bland annat att skapa kontakter och att inspirera varandra till fortsatta insatser för att förebygga sjukdomar och för tidig död på grund av tobaksbruk.

Enligt Margaretha Haglund, chef för Folkhälsoinstitutets tobaksprogram, var kvinnor för första gången, hälften av alla medverkande i konferensen. Hon var för övrigt en av jurymedlemmarna i den kommitté som utsåg vinnarna till det prestigefyllda Luther L. Terry Award, den första Surgeon General i USA som kom med den epokgörande rapporten om sambandet mellan rökning och lungcancer.

Konferensen var väl organiserad även om det ibland kunde vara svårt att få en överblick över alla intressanta föredrag och framför allt hinna med. Föreläsningarna var uppdelade på två olika hotell med en ca 10 minuters bussresa emellan.

Solhatt hade varit bättre

Första dagen inhandlade jag ett paraply för att kunna ta mig fram torrskodd mellan mitt hotell och det stora konferenshotellet. Det visade sig vara ett onödigt inköp då Chicago bjöd på strålande sol och värme resten av veckan. Under onsdagseftermiddagen fanns det möjlighet att göra sightseeingturer i staden och jag passade på att ta en båtutture på Chicagofloden och se alla de fantastiska skyskraporna. Någon shopping var det inte tid till, det kanske var tur med tanke på den höga dollarkursen.

Tack för bidrag som gjorde det möjligt för mig att delta i en spännande och intressant konferens.

Nästa Världstobakskonferens kommer att gå av stapeln i Helsingfors i augusti 2003.

Med vänlig hälsning

Yvonne Höjer

*Styrelsemedlem i föreningen
Sjuksköterskor mot Tobak*

Norra Sveriges
Laryngförening
önskar er alla

God Jul
och
Gott Nytt År

11th World Conference on Tobacco or Health

*Den andra reserapporten
från konferensen är
signerad Bo Persson och
Gert Hall*

Konferensen var väl planerad och genomfördes på ett mycket intressant sätt. Den var förlagd på två konferenshotell med ett gångavstånd på ca 15 minuter.

Chicagokonferensen var representerad av drygt 140 nationer. Sammanlagt deltog över 5000 delegater. Sverige deltog med ca 15 organisationer motsvarande 20 personer.

Vidare inkluderade konferensen ca 2.500 sessioner med mer än 500 talare. Gällde därför att välja det för oss mest intressanta.

Sverige långt framme

Syftet med konferensen var att alla länder där det bedrivs opinion mot tobaksbruk ska få tillfälle att träffas för utbyte av idéer, erfarenheter samt få del av nya forskningsrön.

Vårt land är ett av dem som ligger långt framme i kampen mot tobaksprofitörerna, detta faktum var glädjande att konstatera.

Det var mycket intressant och lärorikt att få träffa delegater från olika nationaliteter och höra deras synpunkter och problem runt tobaksbruket i respektive land.

Barn presumtiva rökare

Tobaksföretagen fortsätter sin hänsynslösa marknadsföring i de fattiga länderna (tredje världens länder). Den grymma marknadsföringen går ut på att i allmänhet påverka barnen och synnerhet unga tjejer att bli beroende av tobaken. Detta för trygga den framtida efterfrågan

på tobakskonsumtion. Skälet är att konsumtionen minskar i de länder som är informerade om cigaretternas och andra tobaksvarors ohälsa och dess cancerframkallande ämnen.

Ett stort problem är även den illegala marknaden som sker bl.a. genom smuggling, den har mycket stor del av den totala tobakskonsumtionen eftersom den kan säljas betydligt billigare.

Upplysningsvis kan nämnas att 500.000 människor årligen avlider i USA respektive 10.000 i Sverige på grund av rökningen.

För att inte upprepa vad som beskrivs i rapporten från Yvonne Höjer, Sjuksköterskor mot Tobak, vill vi hänvisa till hennes rapport

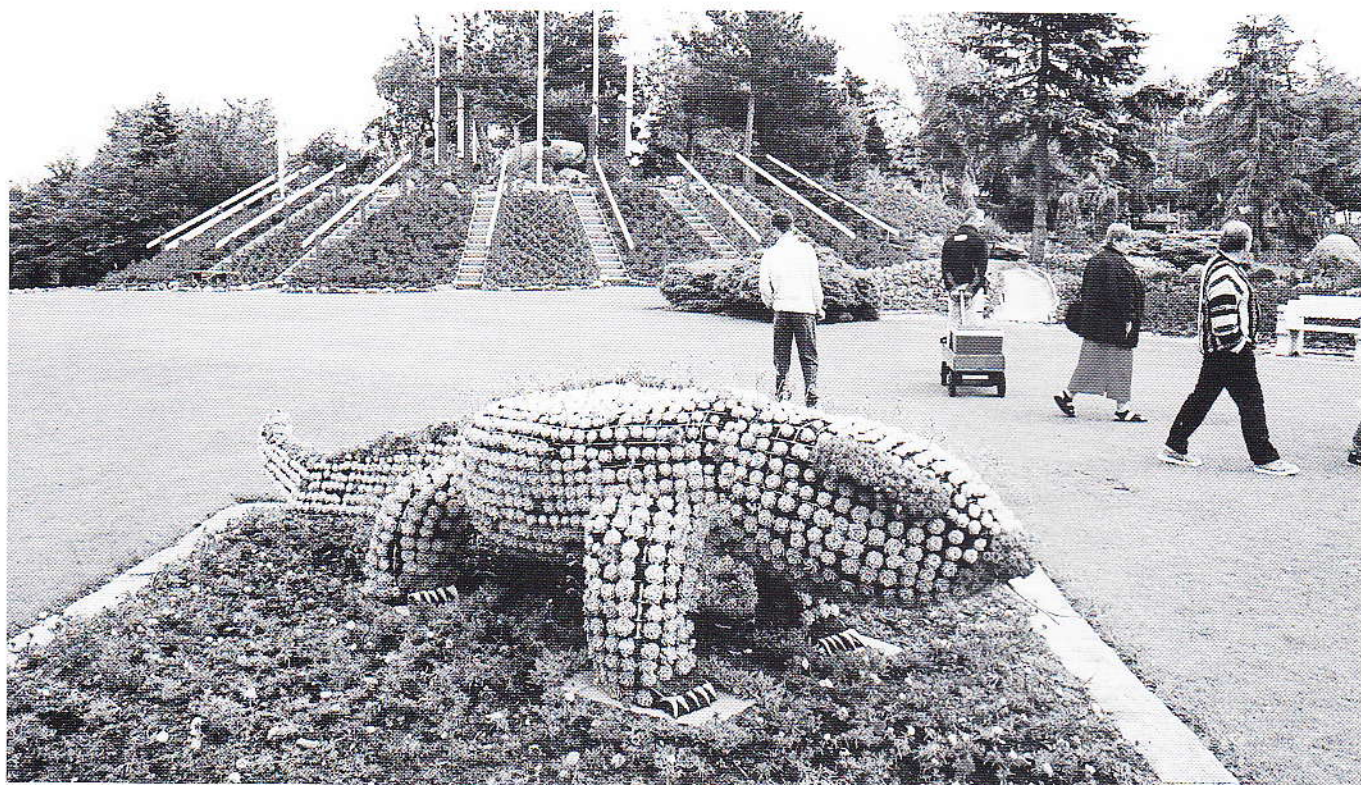
Slutligen vill vi framföra Ett Varmt Tack till Laryngfonden för att vi gavs möjlighet att delta i Världskonferensen mot tobak.

Bo Persson och Gert Hall

Rehabiliteringsresa till Danmark

med Sydöstra laryngföreningen den 12-16 juni 2000

Resan startade i Finspång måndagen den 12 juni med Kanalbuss och Stefan som chaufför. När vi kom till Göteborg och Stena terminalen var vi 43 glada och förväntansfulla resenärer som gick ombord på kataranen till Fredrikshavn.

Från Fredrikshavn gick färden till Aalborg och inkvartering på hotell Chagall. I Aalborg gjorde vi en guidad rundtur och vi besökte även Zoo. En dag tillbringade vi i Skagen där vi besökte konstnärsparret Anchers hus och Skagenmuseet. Naturligtvis tog vi Sandormen ut till Grenen där Skagerack och Kattegatt möts.

Vi tittade också på den Tillsandede Kirke, kyrkan som blivit övertäckt med sand så att bara tornet syns. På Nordens största blomsterpark Jespershus tillbringade vi några timmar

bland alla dessa underbara blomsterarrangemang.

Innan vi lämnade Nord-Jylland dess sanddyner, granplanteringar och alla dessa vindkraftverk besökte vi Nordsjö-Museet med Europas största akvarium. Mycket sevärt. Hemfärden till Göteborg gick med Stena Danica och vi kunde sitta på däck och njuta av solskenet och tän-

Blomsterpraktiken på Jespershus var bedövande vacker. Här syns bara en bråkdel av det sköna.

ka på hur trevligt vi haft på vår resa som kunde genomföras tack vare beviljat bidrag från Laryngfonden

Hälsningar Siv och Ingegerd

God Jul och Gott Nytt År

önskar Sydöstra Laryngföreningen

Elva år med Svenska Laryngförbundet

År 1989, efter två års anställning som kurator på ÖNH-kliniken Karolinska sjukhuset, kom jag i kontakt med Svenska Laryngförbundets dåvarande förbundsordförande Elov Bystedt. Elov var intresserad av öronklinikens samtalsgrupp för munhålecanceropererade.

Intresset för gruppen ledde så småningom till två viktiga resultat dels att munhålecanceropererade upptogs som medlemmar i Svenska Laryngförbundet där tidigare endast larynx-cancerbehandlade patienter var välkomna, dels att jag blev projektanställd 10 timmar/vecka i förbundet för att i SLF:s regi åka runt till landets större ÖNH-kliniker och sprida idén och intresset för att starta samtalsgrupper för patienter och anhöriga.

Många av de grupper som startades, av entusiastisk vårdpersonal, finns fortfarande i gång till gagn för de opererade och deras anhöriga.

Kursansvarig

Mitt arbete på förbundet utvecklades så småningom till att jag blev ansvarig för kurser, seminarier och rehabiliteringsresor. Den senaste kursen jag var ansvarig för var genomförandet av kursdagarna för tobaksinformatörer, se artikel på annan plats i tidningen. Seminarierna har erbjudits till sjukvårdspersonal alternativt till medlemmar.

Den svåraste satsningen var ett tvådagars seminarium i Skövde och Billinge, där vi arrangerade gemensamma dagar för både sjukvårdspersonal, före detta patienter och anhöriga. Deltagarantalet var ca 140 personer. Att vi lyckades med dessa dagar är jag särskilt stolt över, eftersom föreläsningarna var tvungna att ligga på en nivå så att alla åhörarna fick behållning av det sagda. – Med goda medarbetare kan man uppnå otroliga resultat.

Den planerade seminariedagen för sjukvårdspersonal, till gagn för bättre omhändertagande för patienten vid utskrivning till hemmet alternativt annan vårdform, som skulle ha ägt rum den 9 februari 2001 på hotel Foresta, är idag inställd.

Internationella konferenser

Ett annat förtroendeuppdrag jag haft är att representera förbundet både i Sverige och ute i världen på olika mässor och internationella kongresser.

Med hjälp av mina arbetskamrater på Karolinska sjukhuset har vi genom utställningar/posters marknadsfört förbundets målsättning och pågående arbeten.

En resa jag minns extra väl och där jag fortfarande har personliga kontakter kvar, är resan till Vancouver i Canada och 8th International Conference on Cancer Nursing. På den kongressen informerade vi om resultatet av SLF:s projekt att lansera samtalsgrupper på de olika öronklinikerna i Sverige.

Mina rehabiliteringsresor för SLF:s medlemmar till Dalarö, Munkedal, Tällberg och Tolvsbo i Söderbärke har varit uppskattade resor av deltagarna, det har all den tacksamhet genom brev alternativt telefonsamtal visat. Det har legat mycket av planeringsarbete bakom resorna, men väl på resan har jag och sjuksköterskan Lena Nyström haft lika trevligt som Ni – deltagare.

Två år som fondordförande i Stiftelsen Laryngfonden var även det ett hårt arbete, men mycket lärorikt. Under den tiden kom jag i kontakt med tjänstemän inom olika förvaltningar, myndigheter och naturligtvis med revisorerna som såg till att ekonomin sköttes på ett tillfredsställande sätt.

En mer personlig kontakt som fondarbetet lett till och som jag är extra glad över, är det värdefulla sam-

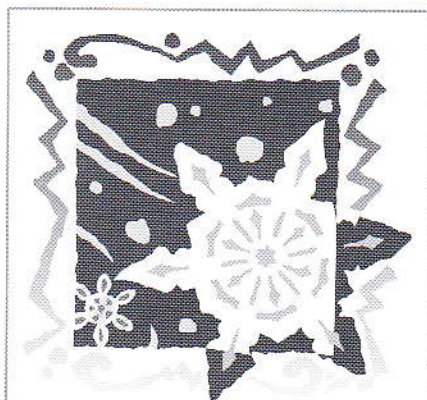
arbetet jag haft med Carl Anton och hans hustru Libbe.

Värdefullt teamarbete

Till slut är det broschyrer, utställningsmaterial samt tidningen LARY som fått sig en touch. Även här är det ett värdefullt teamarbete som lett fram till det positiva resultatet. Från att ha tjatat in material, strömmar det idag in trevliga idéer, utlåtanden och läsvärda artiklar från både föreningarna, enskilda personer och från vårdpersonal. Fortsätt att skriva!

När nu kansliet omorganiserar med nyanställd personal och mitt nuvarande kontrakt, på åtta timmars arbetstid per vecka inte förlängs, vill jag genom LARY tacka för mig och samtidigt önska Er alla EN GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR.

Gun-Marie Larsson

*Svenska
Laryngförbundet
önskar er alla*

❄️ ❄️ ❄️
God Jul
och
Gott Nytt År

Kurs för SLF:s tobaksinformatörer

För att aktualisera och inhämta de senaste nyheterna inom tobaksområdet, höll förbundet en kurs för föreningarnas tobaksinformatörer. Under två hela dagar och med ett späckat program genomfördes kursen med hjälp av intressanta och kunniga föredragshållare.

De inbjudna informatörerna är ute i sina hemkommuners skolor och informerar eleverna om tobakens skadeverkningar. Som exempel på oförstånd och dumhet att börja röka använder informatörerna ofta sig själva som exempel. Tystnaden och intresset bland eleverna blir total, då våra informatörer börjar tala.

Dagarna innehöll medicinsk information av dr Gunilla Bolinder, Karolinska sjukhuset. Gunilla fick höga poäng i utvärderingen av föredraget. Alla arton deltagare var mer än nöjda. Hon talade om vad röken innehåller av skadliga ämnen och sjukdomarna som följer av att röka. Föredraget omfattade även den påverkan som ungdomar utsätts för i reklamen samt de trender som kändisarna skapar.

Efter den medicinska informationen fick deltagarna ställa frågor till fyra högstadiel elever från Berga-skolan i Österåkers kommun. Skolan har ett samarbete med Stockholms läns laryngförening, då det gäller att informera eleverna i förhoppning om att eleverna inte skall börja röka alternativt sluta om de redan har börjat.

Elevernas synpunkter värdefulla

Eleverna fick tala om vad som upplevdes som bra med att föreningens informatörer kom och informerade och vad man eventuellt saknade. Den här informationen var värdefull för deltagarna att ta med sig i grupparbetet, där det gällde att ta fram bra idéer på informationsmaterial att visa i skolorna.

På första dagens eftermiddag inledde Cancerfondens Lisen Sylwan att informera om de projekt som Cancerfonden driver för att upplysa gravida mammor och föräldrar att avstå från att röka. Barnmorskor och annan mödravårdspersonal är förstås involverad i detta värdefulla arbete.

Lena Nederfeldt, projektledare för Sluta-Röka-Linjen och Christina Eriksson för ungdomsprojektet Ragna-Rök informerade om sina intressanta arbeten för att få människor att sluta röka och ungdomar att inte börja.

Avgiftsfri telefontjänst

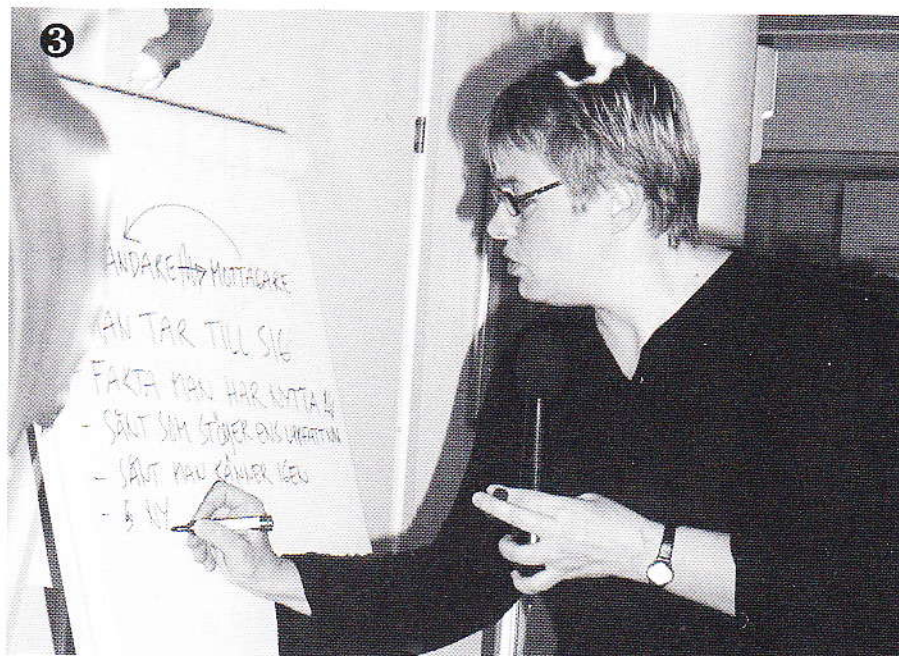
Sluta-Röka-Linjen är en avgiftsfri telefontjänst bemannad av läkare, sjuksköterskor, tandläkare och psykologer specialiserade på tobaksavvänjning. Linjen kartlägger tobaksvanorna, vägleder och ger stöd till dem som ringer och bestämt sig för att försöka göra ett tobaksstopp. SLUTA-RÖKA-LINJENS telefon 020-84 00 00.

Ragna-Rök är en tuff data-site för ungdomar att klicka sig fram till information om tobaken och dess skadeverkningar. Ett nytt spännande grepp för att nå ungdomar.

Nästa dag var det så dags för vår icke verbala kommunikation dvs kroppsspråket, vilket förmedlar känslor och åsikter. Även presentationsteknikens alla fallgropar fick vi

- 1 Elever från Bergaskolan i Åkersberga.
- 2 Lena Nederfeldt, Sluta-Röka-Linjen.
- 3 Dramapedagog Susanne Olofsson, Informationskursen.
- 4 Dr Gunilla Bolinder.
- 5 Christina Eriksson, projektet Ragna-Rök.
- 6 Lisen Sylwan från Cancerfonden.

oss presenterade av en mycket kunnig och entusiastisk dramapedagog, nämligen Susanne Olofsson. "Gå in – var tyst – stå still – få ögonkontakt – PRATA – få ögonkontakt – stå still – var tyst – gå ut". Förstod Ni tekniken?

Alla satt vi och tänkte på hur vi själva beter oss när vi skall presentera något för en grupp människor. Nu gäller det att komma ihåg och justera de fel vi gjort och fortfarande gör.

Grupparbete

Dagen avslutades med grupparbeten och därefter redovisning i den stora gruppen. Diskussionsämnen var 1. Erfarenhetsutbyte – de bästa tipsen och idéerna skulle därefter delges den stora gruppen 2. Förslag på nytt informationsmaterial som förbundet skall ta fram till hjälp för fortsatt arbete med skolungdomar.

De förslag på nytt material som förenklar informatörens arbete ute i skolorna skrevs ner och skall bearbetas av förbundet. Ett förslag som var enhälligt var en kortare "häftigare" video samt OH-bilder som skolungdomar reagerar på. Gunnar Schneider har fått i uppgift att föra fram förslagen till förbundsstyrelsen.

Informatörernas utvärdering av kursdagarna visar höga siffror, vilken även kändes av den goda stämningen i gruppen.

Gun-Marie Larsson

Datautbildning i Halland

Jag skriver igen för att visa att vi lever ett aktivt liv här nere i Halland. Vi hade märkt hur det där med datorer hade diskuterats från mun till mun under våren och att det fanns en stor undran över vad det där egentligen var.

Under sommaren frågade vi därför våra medlemmar hur det egentligen förhöll sig med datorintresset i föreningen. Alla fick besvara tio frågor. En del av frågorna kanske upplevdes lite väl näsvisa men vi tyckte att vi fick väl genomtänkta och ärliga svar. Frågorna, som besvarades och poängsattes, kan du ta del av längst ner på sidan.

Frågorna behandlade dels allmänintresset för datorer (fråga 1 - 3) och dels var dom ställda för att utröna om det fanns någon inriktning av detta intresse (fråga 4 - 9). Sista frågan var i första hand ställd för att vi skulle få veta om det var en bred allmänkunskap man ville ha eller om det i första hand var speciella funktioner man önskade förkovra sig i. Vi blev väldigt glada över de svar vi fick för de visade entydigt på ett stort behov och intresse av datorkunskap. Svaren visade också att man hade funderat på frågorna och i stort sett visste vad man ville ha och behövde.

Med all denna entydiga information fanns det ju bara en sak att göra. Vi skraddarsydde en intressein-

riktad kurs. Vi bestämde oss för att driva denna i form av en studiecirkel och fick hjälp med både lokaler och datorer genom ABF i Halmstad. I torsdags var det premiär för tolv anmälda medlemmar att ge sig hän åt tangentbord och musar. Vi räknar med att orka med fyra lektioner i veckan fram till jul. Alltså ca 70 lektioner datorkunskap rikare inför 2001.

Vi har en hög ambitionsnivå och räknar med att före jul kunna göra våra egna julkort, skriva julhälsningar till vår nära och kära och hålla total kontroll på julkassan. Vi skall naturligtvis också var och en ha lärt oss att E-maila och ha skaffat oss en egen E-mailadress. Vi skall in på nätet och surfa och chatta, men vi skall också besöka cancerfondens sajt

<http://www.laryng.cancersamtal.nu>

och informera oss om pågående frågeställningar och lägga oss i där vi tycker att vi har något att tillföra. Vi är övertygade om att vi har en händelserik och trevlig höst framför oss. Vi kommer att höra av oss igen och hoppas förstås att övriga föreningar i landet blir sporrade och följer efter så att vi kan utöka våra kontaktnät och minska avstånden oss emellan.

Vi möts på nätet. Med hjärtliga hälsningar från

*Gunnar Svensson,
Hallands Laryngförening.*

Skrivupprop för kvinnor med funktionshinder.

Föreningen Liv i Sverige uppmanar kvinnor att skriva om sitt handikapp.

Under hösten 2000 och våren 2001 kommer Föreningen Liv att samla in texter skrivna av kvinnor med funktionshinder.

Du kan skicka in dokumentära berättelser, noveller, dikter, utdrag ut dagböcker, flammande appeller eller lågmälda dikter. Omfånget kan vara allt från en halv sida till max 10 sidor. De kommer att välja ut de bidrag som bäst skildrar hur det är att som kvinna leva med funktionshinder och publicera dessa i en antologi. Utgivning sker under år 2002.

De som väljs ut kommer att få ersättning i någon form. Sedan kommer man att ha ett seminarium och en presskonferens där författarna blir huvudpersoner.

Projektet leds av:

Pelle Olsson, Liv i Sverige och **Annette Lundborg**, Forum – Kvinna och Handikapp.

Pelle är leg. sjuksköterska, redaktör och författare och arbetar som skrivarlärare. Annette är socionom, musikpedagog och barnboksförfattare.

Du som vill veta mer kan kontakta ovanstående personer per e-post eller telefon.

Pelle: tel: 08-91 48 63

e-post: nf@ms.se

Annette: tel: 070-740 02 94

e-post: annette.lundborg@swipnet.se

Skicka ditt bidrag senast 1 april 2001 till: **Liv i Sverige**, c/o Göran Palm, Rosenlundsgatan 48 A, 118 63 Stockholm.

Liv i Sverige, är en ideell förening, vars syfte är att understödja det självbiografiska berättandet i tal och skrift. Dom har medverkat till att över 70 böcker givits ut sedan 1978. Dom har också ett berättarcafé.

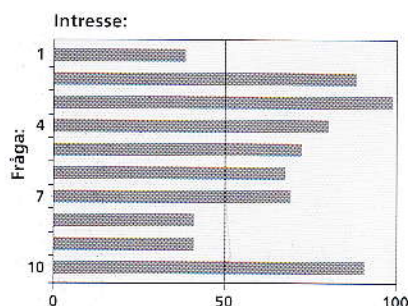
Liv i Sveriges motto lyder:

"Varje liv är värt att skildra".

Gunnar Schneider

- 1 Jag har tidigare erfarenhet av arbete med datorer.
- 2 Jag är intresserad av att arbeta med datorer.
- 3 Jag är intresserad av att delta i en datorkurs.
- 4 Jag vill främst lära mig de enklaste knepet vid brevskrivning med dator.
- 5 Jag vill främst lära mig lite om att lägga in bilder i text.
- 6 Jag vill främst lära mig sköta en enkel kassabok.
- 7 Jag vill främst lära mig lite om Internet. (chatta, surfa och E-maila)
- 8 Jag vill främst lära mig att hantera Databaser.

- 9 Jag vill främst lära mig lite om elektronisk handel och att göra egen hemsida.
- 10 Jag vill främst lära mig lite ur varje avsnitt ovan.

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET

läns och regionalföreningar

med kontaktpersoner

Laryngföreningen Dalarna

Per Testad
Kung Magnigatan 19, 791 51 FALUN
Tel. 023-267 17

**Laryngföreningen Gävleborg med
Norrland**

Siv Baglien
Oxtorget 1 B, 2 tr, 826 32 SÖDERHAMN
Tel. 0270-16459, även fax, 070-548 60 39
mobil 070-548 60 39

Norra Sveriges Laryngförening

Bo Persson
Övre Hantverksgatan 20A
831 36 ÖSTERSUND
Tel. 063-12 30 41
Mobil 070-512 51 96
E-post bo.persson.laryng@telia.com

Hallands Laryngförening

Ulla Karlsson
Betelvägen 10, 302 30 HALMSTAD
Tel. 035-102 123

Stockholms Läns Laryngförening

Gunnar Schneider
Henriksdalsringen 45, 4 tr, 131 32 NACKA
Tel. 08-615 03 24
E-post gunnar@mbox424.swipnet.se

Sydöstra Laryngföreningen

Kjell Andersson
Rättarvägen 4, 612 31 FINSPÅNG
Tel. 0122-155 47

Södra Sveriges Laryngförening

Lennart Johansson
Per Albin Hanssons väg 56 B, 214 63
MALMÖ

Laryngföreningen Göteborg

Box 12053, 402 41 GÖTEBORG
Gösta Jorhede
Lilleby Bäckedalsv. 99, 423 49
TORSLANDA
Tel. 031-56 35 41, även fax.

Uppsala Laryngförening

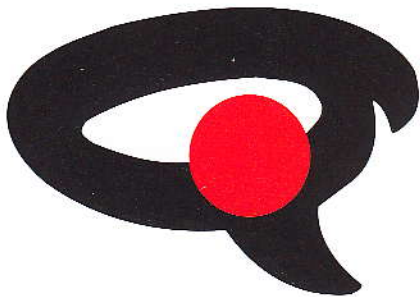
Stig Johansson
Fyrilundsgatan 60, 754 46 UPPSALA
Tel. 018-25 28 63

Västmanlands Laryngförening

Kaarlo Vuolle
Lerkärilsgatan 10, 723 51 VÄSTERÅS
Tel. 021-41 74 76

**Laryngföreningen i Örebro och
Värmlands län**

Sten-Ove Pettersson
Styrbordsgatan 12, 652 27 KARLSTAD
Tel. 054-21 87 35

STIFTELSEN
LARYNGFONDEN
*i kamp mot
strup- och munhålecancer*

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom

områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

Bidrag och gåvor emottages tacksamt på:

**Bankgiro: 5936-5338 • Postgiro: 90 02 02-3
91 82 58-5**

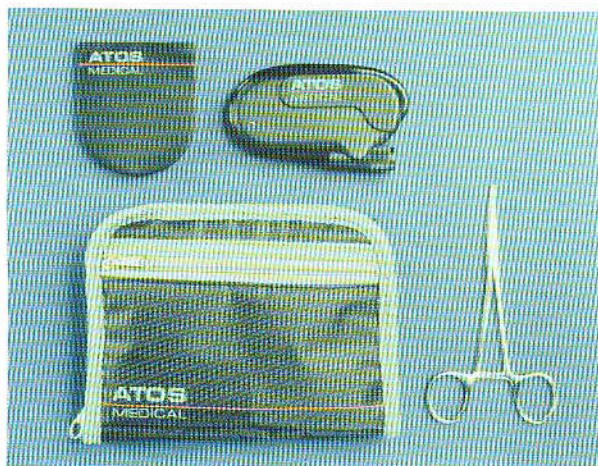
Ansökningsblankett för bidrag finns hos:

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

Barks Väg 14 / 170 73 SOLNA / tel: 08-655 40 01

e-mail: laryngfonden.kansli@telia.com

POSTTIDNING B
Svenska Laryngförbundet
Barks väg 14
170 73 SOLNA

PROVOX[®] Patientväska

Du som är laryngektomerad använder en hel del hjälpmedel för det dagliga omhändertagandet av stoma och eventuell röstventil. En del av dessa hjälpmedel behöver Du ta med Dig då Du lämnar hemmet. Vi har därför tagit fram en specialtillverkad väska som med fördel kan bäras i bältet eller i en handväska.

Artikelnr. 7261

*God Jul
och
Gott Nytt År
önskar
Atos Medical*

Provox är en registrerat varumärke ägt av Atos Medical AB, Sverige.

Atos Medical AB
P.O. Box 183, SE-242 22 Hörby

Tel: 0415-198 00, Fax: 0415-198 98
E-mail: info@atosmedical.com

ATOS
MEDICAL
A Perbio Science Company